

зазнає впливу величини зростання вартості матеріальних активів і кредиторської заборгованості, що не відповідає його економічній сутності;

– невизначеність складових людського капіталу, відсутність єдиного підходу до його структури: кваліфікація працівників і їх знання чи результати роботи, хоча, на нашу думку, перевага оцінки результатів є незаперечна та ін.

Список використаних джерел

1. Старик Р.Я. Методичні аспекти оцінки рівня інтелектуального капіталу підприємства / Старик Р.Я. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – №20 (15). – С. 233–241.

2. Ступнікер Г.Л. Інтелектуальний капітал як основа розвитку вітчизняних промислових підприємств / Г.Л. Ступнікер // Вісник Харківського соціально-економічного інституту. – 2010. – №5. – С. 40–43.

Грига ЛЯХОВИЧ
науковий керівник
к.е.н., доц. Стефанків О.М.
ІФННІМ ТНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКОВИХ ПРОЦЕСІВ

На даний момент Україна стикнулася з рядом проблем, пов'язаних із розгортанням фінансово-економічної кризи. Економічна криза в умовах відкритості економіки України вплинула на функціонування фондового, грошово-кредитного та валютного ринків. Також виникли проблеми в реальному секторі економіки. Україна стикається з поєднанням напруженої ситуації з ліквідністю на міжбанківському ринку, різким зниженням вартості активів, дефіцитом кредитних ресурсів і уповільненням економічного зростання.

Актуальною проблемою залишається забезпечення якісного розвитку банківської системи за рахунок підвищення ефективності діяльності банків, здійснення прогресивних структурних зрушень, зниження ризиків їх діяльності. Серед багатьох факторів, які визначають ефективність банківської діяльності (економічних, правових, організаційних, кадрових тощо) важливе місце посідає також психологічний чинник довіри населення. Він має дві складові: довіра населення до національних грошей — гривні та довіра до банків.

Вирішення складних завдань у кризовий період потребує витримки та чіткої координації дій. Тому, головні проблеми банківської системи, на думку НБУ це:

Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення якості кредитного портфелю банків.

Низький рівень капіталізації банківських установ.

Високі збитки банківського сектору, що склали майже 53 млрд. грн.

Невирішені питання, зокрема у податковій сфері, процесі реформування судової системи України та боротьби з корупцією.

Зростання валютних ризиків як потенційна загроза стійкості банківської системи.

Викривлення окремими банками статистичної звітності, що ускладнює можливості оцінки реальних масштабів кредитування банками пов'язаних осіб.

У 2015 рік банківська система Україна увійшла з невирішеними проблемами 2014 року. Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення якості кредитного портфелю банків. Унаслідок зростання рівня заборгованості банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ. За рік банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд. гривень. Це стало визначальним чинником повернення банківської системи до збитковості – за 2014 рік збитки банківського сектору склали майже 53 млрд. грн. Швидкому вирішенню проблеми накопичення негативно класифікованої заборгованості не сприяє існування низки невирішених питань, зокрема у податковій сфері. Інтенсифікації потребує процес реформування судової системи України та боротьби з корупцією. Зростання валютних ризиків для українських банків внаслідок наявності короткої відкритої валютної позиції та високого рівня доларизації є потенційною загрозою стійкості банківської системи. Викривлення окремими банками статистичної звітності ускладнюють можливості оцінки реальних масштабів кредитування банками пов'язаних осіб. [1]

За 2014 рік кількість банків, які мають банківські ліцензії Національного банку України, скоротилася з 180 до 1634 банків. Протягом року було визнано неплатоспроможним 33 банки, по 17 з яких були прийняті рішення про ліквідацію. Кількість банків з іноземним капіталом зросла з 49 до 51 банку (31% від загальної кількості банків, що мають ліцензію), з них 19 банків (12%) – зі 100% іноземним капіталом. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків на 01.01.2015 становила 32.5% (на 01.01.2014 – 34.0%, на 01.01.2013 – 39.5%). За підсумками роботи банківської системи України у 2014 році фінансовий результат був від'ємним – збитки сягнули майже 53 млрд. грн. При цьому, основні банківські операції в цілому по системі залишалися прибутковими. Від'ємний фінансовий результат діяльності банківського сектору сформувався насамперед за рахунок суттєвого збільшення обсягів відрахувань до резервів на можливі втрати від активних операцій. У цілому по системі відрахування до резервів зросли в 3.7 раза порівняно з 2013 роком, а їх частка в загальних витратах збільшилася з 16.7% до 39.3%. Близько 40% збитків по системі було сформовано банками, що віднесені до категорії неплатоспроможних і в яких функціонують введені Фондом гарантування вкладів фізичних осіб тимчасові адміністрації. Без урахування зазначених банків, збитки банківського сектору становили би 33.1 млрд. грн. Водночас не

всі банки отримали збитки. Найбільш чутливими до шоків виявилися банки, що проводили ризикову незбалансовану політику або кредитували масштабні проекти та понесли значні втрати від тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та ситуації на сході України.

Пропозиція про забезпечення капіталізації банку державою може бути надана Національним банком України виключно щодо банку, який відповідає критеріям та умовам, затвердженим Експертно-аналітичною радою з питань участі держави у статутному капіталі банків, утвореною Кабінетом Міністрів України. Капіталізація банку забезпечується державою з урахуванням вимог цього Закону. [2] Також стосовно теперішнього стану введено зміни до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб. [3]

Також, виходячи з критеріїв надійності, можна скласти список найбільш надійних банків, які присутні в Україні.

Креді Агріколь банк. Це універсальний банк, який знаходиться у власності у однієї з найбільших європейських фінансових груп CREDIT AGRICOLE (Франція, 50 країн, 1894 рік). На українському ринку банк працює з 1992 року і надає своїм клієнтам широкий спектр послуг і входить в десятку найбільших і надійних банківських установ. Згідно з аналітичними даними, саме цей банк пропонує своїм споживачам найвигідніші умови автокредитування, іпотечні програми, а також високий рівень обслуговування платіжних карт і послуг за переказами. На високому рівні забезпечується співпраця з юридичними особами.

Укрсоцбанк (UniCredit Bank). Працює на українському ринку з 1990 року і сьогодні є однією з найбільших банківських установ, входить до міжнародної фінансової групи UniCredit Group (Італія, 49 країн, об'єднання 7-ми банків у т.ч. Rolo Banca 1473 р. і Banca di Genova 1870 р.).

Райффайзен банк Аваль. Веде свою діяльність на українському ринку з 1992 року. У 2005 році основна частина акцій установи була продана фінансовій групі Raiffeisen International Bank Holding AG (Австрія, 17 країн, 1927 рік). Сьогодні банк впевнено займає перші місця рейтингів надійних банків, володіє більш ніж 1134 відділень і філій по всій країні.

УкрСиббанк. Один з найбільших банків України, входить до стабільної фінансової групи BNP Paribas (Франція, 60 країн, об'єднання в 2000 році Banque Nationale de Paris (BNP) 1848 р. і Paribas 1872 р.). Сьогодні BNP Paribas є одним з лідерів фінансового ринку у всьому світі.

ОТП Банк. На українському ринку цей банк працює з 1998 року. Сьогодні банк належить фінансовій групі OTP Bank Plc (Угорщина, 9 країн, 1949 рік), надає послуги європейського рівня.

Саме ця п'ятірка банків найбільш підпадає під вирішальні критерії найнадійніших банків України. У зв'язку з цим доцільно було б удосконалити діючу систему обов'язкових економічних нормативів шляхом:

запровадження таких нормативів, як допустимий обсяг проблемних позик(прострочені та безнадійні до повернення), допустимий рівень бланкових

кредитів, рівень неробочих активів тощо, що спонукатиме банки до менш ризикової і більш поміркованої діяльності;

доповнення системи нормативом максимального розміру залучених грошових вкладів (депозитів) населення, який розраховується як співвідношення загальної суми грошових вкладів (депозитів) населення до капіталу банку і максимальне його значення не повинно перевищувати 100 %, що дозволить захистити інтереси вкладників

Список використаних джерел

1. Банківська система 2015: виклики та перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document>

2. Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків: Закон України від 28 грудня 2014 року № 78-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 6, ст.41.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб: Закон України від 2 березня 2015 року № 218-VIII

Ірина ЖУРАВЛЬОВА
науковий керівник
к.е.н, доц. Данилишин В.І.
ІФННІМ THEY

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ

Головною складовою фінансово-економічного механізму врегулювання державної заборгованості є боргова політика, ступінь розробки та спрямованість якої мають прямий вплив на стан та структуру боргу держави. Проаналізувавши формування механізму регулювання боргу держави, можна стверджувати, що дана ситуація вказує на необхідність підвищення ефективності боргової політики держави, зміни у її спрямованості, переорієнтації з вирішення поточних проблем на розробку концептуальних підходів боргової стратегії держави.

На сьогоднішній день боргова політика України повинна бути спрямована на виконання таких головних завдань [1, 258-259] :

- 1) розробка довготермінової стратегії внутрішніх і зовнішніх позик держави;
- 2) виокремлення основних пріоритетних напрямків використання запозичених ресурсів, в т.ч. на інвестиційні програми по розвитку держави;
- 3) збільшення обсягу позик на внутрішньому ринку з метою зменшення ризиків, що пов'язані з зовнішньою заборгованістю;
- 4) започаткування необхідної системи по залученню коштів населення та комерційних банків у державні цінні паєпри;